รายงานที่ ๑๒๐๐ – ๑๒๐๑/๒๕๕๘ เรื่อง สิทธิพลเมือง กรณีขอความช่วยเหลือให้ชาวพม่าที่อพยพหนีภัยสงครามเข้ามาในประเทศไทย

ประเด็นคำร้อง

ผู้ร้องร้องตามคำร้องที่ ๖๕๓/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ว่า ได้มีการสู้รบกันระหว่างทหารของรัฐบาลพม่าและกองกำลังชนกลุ่มน้อยในประเทศพม่าซึ่งมีเขตติดกับชายแดนไทย เป็นเหตุให้ชาวพม่าจำนวนมากอพยพหนีภัยสงครามเข้ามาในประเทศไทย ซึ่งทหารไทยได้ส่งชาวพม่าเหล่านี้กลับประเทศโดยแจ้งว่าการสู้รบได้จบลงแล้ว โดยที่ยังไม่มีการตรวจสอบผู้ร้องจึงร้องเรียนเพื่อขอให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติดำเนินการเพื่อให้การดูแลและคุ้มครองชาวพม่าที่หนีภัยการสู้รบเข้ามาอาศัยในประเทศไทยเป็นการชั่วคราว

ผู้ร้องตามคำร้องที่ ๒๖๒/๒๕๕๖ ร้องว่า ตามที่เกิดเหตุเพลิงไหม้ค่ายผู้ลี้ภัยแม่สุริน อำเภอขุนยวม แม่ฮ่องสอน เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๖ ซึ่งมีการให้ข่าวว่าเกิดจากการทำกับข้าวของผู้ลี้ภัยในค่ายจึงร้องขอให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตรวจสอบ

ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาคำร้องและความเห็นของคณะอนุกรรมการด้านสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองแล้วเห็นว่า การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมตามแนวนโยบายในปัจจุบันเพื่อรอการส่งกลับไปยังประเทศต้นทาง ยังไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงของสถานการณ์การสู้รบในพม่าซึ่งยังไม่มีแนวโน้มที่จะยุติลง และผู้หนีภัยการสู้รบฯ เหล่านี้อาจจะต้องพักพิงอยู่ในประเทศไทยและถูกจำกัดบริเวณอยู่ในพื้นที่พักพิงอีกเป็นเวลานาน จึงเห็นควรมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) คณะรัฐมนตรีควรทบทวนและปรับเปลี่ยนแนวคิดที่มีต่อผู้ลี้ภัยหรือผู้หนีภัยการสู้รบ จากให้ความช่วยเหลือแบบมนุษยธรรม (Humanitarian Assistance) ไปสู่แนวคิดการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม (Participatory Development) ในระหว่างที่รอการส่งกลับประเทศต้นทาง เนื่องจากผู้หนีภัยการสู้รบเหล่านี้เป็นผู้มีศักยภาพและสามารถที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนามากกว่าเป็นกลุ่มที่รอคอยรับความช่วยเหลือเท่านั้น อีกทั้งองค์กรพัฒนาภาคเอกชนได้ลดการช่วยเหลือผู้หนีภัยการสู้รบกลุ่มนี้ลง ซึ่งอาจส่งผลต่อคุณภาพในการดำรงชีวิต จึงควรพิจารณาแนวทางในการเปิดโอกาสให้ผู้หนีภัยการสู้รบเหล่านี้มีสิทธิในการทำงานได้เป็นการชั่วคราวในระหว่างที่ยังคงอาศัยอยู่ในประเทศไทย

๒) กระทรวงศึกษาธิการควรสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและการฝึกอบรมวิชาชีพด้านต่างๆ ในค่ายพักพิงฯ ให้ได้มาตรฐาน และเปิดโอกาสให้มีการสอบเทียบวุฒิการศึกษา เพื่อให้เยาวชนที่มีศักยภาพเหล่านี้ได้มีโอกาสในการศึกษาต่อในชั้นสูงต่อไป และเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนกลับไปใช้ชีวิตที่ประเทศต้นทาง

๓) ในการส่งผู้หนีภัยการสู้รบกลับไปยังประเทศต้นทาง กระทรวงมหาดไทย ควรส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ผู้หนีภัยการสู้รบมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและเตรียมการเดินทางกลับ ได้รับทราบข้อมูลอย่าง

เพียงพอ และควรคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้หนีภัยการสู้รับ ตามหลักการไม่ส่งผู้ลี้ภัยกลับไปสู่อันตราย (Non - refoulement) ด้วย

๔) กระทรวงการต่างประเทศควรพิจารณาให้ความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศเช่น สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR) , คณะกรรมาธิการระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (ASEAN Intergovernmental Commission on Human Rights : AICHR) รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการแก้ไขปัญหาผู้หนีภัยการสู้รบบริเวณชายแดนไทย-พม่า โดยอาศัยความร่วมมือจากรัฐบาลทั้งสองฝ่าย

มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๓๙/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ จึงมีมติให้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อคณะรัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการต่างประเทศ และมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติขอทราบและติดตามผลการดำเนินการต่อไป